

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada- Government

RAPORTI VJETOR (Janar-Dhjetor 2016)

PËR

**PARANDALIMIN E EKONOMISË JOFORMALE, PASTRIMIN E PARAVE,
FINANCIMIN E TERRORIZMIT DHE KRIMEVE FINANCIARE NË KOSOVË
(2014-2018)**

Mars 2017, Prishtinë

1. PËRMBLEDHJA EKZEKUTIVE	5
2. HYRJA.....	8
3. OBJEKTIVI, METODOLOGJIA DHE PËRKUFIZIMET	9
3.1. Objektivi.....	9
3.2. Metodologjia	9
3.2.1. Kontribuesit	9
3.2.2. Metodatat direkte.....	10
3.2.3. Metodatat indirekte.....	10
3.3. Përkufizimet.....	10
4. ANALIZA DHE GJETJET PËR PARANDALIMIN E EKONOMISË JOFORMALE, PASTRIMIT TË PARAVE, FINANCIMIT TË TERRORIZMIT DHE KRIMEVE EKONOMIKE DHE FINANCIARE.....	12
4.1. Zhvillimi i regjimit për luftën kundër ekonomisë joformale dhe krimit financiar në Kosovë.....	12
4.2. Implementimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018.....	13
4.2.1. Krijimi i mekanizmave për implementim dhe mbikëqyrje	13
4.2.2. Strategjia Kombëtare dhe Plani i veprimit 2014-2018 dhe statusi i implementimit të tyre.....	13
4.2.3. Gjetjet	16
4.3. Rezultatet Operative në Parandalimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve ekonomike dhe financiare 2010-2016.....	17
4.3.1. Parandalimi i ekonomisë joformale	18
4.3.2. Procedura penale për pastrim të parave, financim të terrorizmit, krimeve ekonomike dhe financiare	19
4.3.3. Gjetjet	21
4.4. Rezultatet operative të parandalimit të ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare dhe ekonomike në periudhën ndërmjet janar dhe dhjetor 2016.....	22
4.4.1. Objektivat operative të përcaktuara në Plan Veprimin e Strategjisë Kombëtare 2014 - 2018.....	22
4.4.2. Parandalimi i ekonomisë joformale	22
4.4.3. Procedura penale për pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve ekonomike dhe financiare	24
4.4.4. Gjetjet	30
5. KONKLuzionET DHE REKOMANDIMET NË LIDHJE ME PARANDALIMIN E EKONOMISË JOFORMALE, PASTRIMIT TË PARAVE, FINANCIMIT TË TERRORIZMIT SI DHE KRIMEVE EKONOMIKE DHE FINANCIARE	31
5.1. Implementimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018.....	31
5.1.1. Konkluzionet dhe rekomandimet.....	31
5.2. Performanca operative.....	32
5.2.1. Konkluzionet dhe rekomandimet.....	32

LISTA E TABELAVE

1. Llojet e të hyrave në buxhetin e Qeverisë së Kosovës 2011-2016 në miliona
2. Vlera e mbledhjes së detyrueshme të tatimeve dhe taksave doganore dhe akcizës të prapambetur 2016
3. Rezultatet Operative të NjIF-K 2016
4. Krimet financiare të evidentuara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Këshilli Gjyqësor i Kosovës 2010-2016
5. Vlera e fondeve të sekuestruara dhe konfiskuara nën menaxhimin e Agjencisë për Menaxhimin e Pasurisë së Sekuestruar dhe Konfiskuar 2010-2016
6. Vlera e mbledhjes së detyrueshme të tatimeve, taksave doganore dhe të hyrave tjera, janar- dhjetor 2016 dhe janar-dhjetor 2015
7. Vlera e mbledhjes së detyrueshme të tatimeve, taksave doganore dhe të akcizës së prapambetur, janar - dhjetor 2016 dhe janar-dhjetor 2015
8. Rezultatet Operative të NjIF-K në 2016
9. Krimet financiare të evidentuara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, janar- dhjetor 2016
10. Krimet financiare të proceduara për ngritje të padive nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, janar- dhjetor 2016
11. Vlera neto e pasurisë së sekuestruar gjatë hetimeve të Policisë së Kosovës, Doganës së Kosovës dhe Administratës Tatimore, janar- dhjetor 2016
12. Dënimet e krimeve financiare nga Gjykatat themelore, janar- dhjetor 2016
13. Vlera totale e vendimeve për konfiskim nga Gjykatat Themelore, janar- dhjetor 2016
14. Vlera e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar nën menaxhimin e Agjencisë për Menaxhimin e Pasurisë së Sekuestruar dhe Konfiskuar, janar- dhjetor 2016

LISTA E GRAFIKONEVE

1. Grafiku i procesit të implementimit dhe mbikëqyrjes së Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018

LISTA E SHTOJCAVE

1. Instrumenti i Monitorimit dhe Rishikimit për Strategjinë Kombëtare të Republikës së Kosovës për Parandalimin dhe Luftimin e Ekonomisë Joformale, Pastrimit të Parave, Financimit të Terrorizmit dhe Krimeve Financiare 2014-2018

1. PËRMBLEDHJA EKZEKUTIVE

Historiku

Ekonomia joformale, krimet financiare dhe ekonomike, përfshirë këtu edhe pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe korrupsionin, janë faktorë të cilët shkaktojnë dëme serioze në ekonomi dhe ndikojnë negativisht në mirëqenien e shoqërisë në tërësi. Këto fenomene të dëmshme ndryshojnë në natyrë dhe shtrirje, varësisht zhvillimeve ekonomike, prandaj, është e rëndësishme që kontribuuesve dhe opinionit si tërësi të ju ofrohen informata të sakta dhe gjithëpërfshirëse me qëllim të ngritjes së vetëdijesimit të tyre dhe informimit për ndërmarrjen e politikës parandaluese nga niveli më i lartë institucional.

Qeveria e Republikës së Kosovës e cila me aprovimin e Strategjisë kombëtare dhe Planin e veprimit të Republikës së Kosovës për Parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018 (më tutje referuar si Strategjia Kombëtare dhe Plani i Veprimit 2014-2018), ka ndërmarrë veprime për implementimin e planit të veprimit të cilat kanë pasur efekte pozitive në ekonomi. Strategjia dhe plani i veprimit janë të bazuara në të gjeturat e raportit mbi vlerësimin e riskut nacional ku janë identifikuar gjashtë objektiva kryesore, siç janë:

1. Ngritja e vetëdijes për ndikimet në ekonominë joformale dhe krimeve financiare;
2. Forcimin e parandalimit dhe luftës kundër ekonomisë joformale dhe krimeve financiare duke përmirësuar transparencën, llogaridhënien, qeverisjen e mire dhe partneritetin social;
3. Promovimi i procedurave të inteligjencës, hetimit, ndjekjes penale, gjyqësore dhe të zbatimit për shpëlarjen e parasë, financimit të terrorizmit dhe krimeve të tjera financiare;
4. Forcimi i kapaciteteve të Institucioneve Relevante;
5. Zhvillimi dhe aplikimi i qasjes pro-aktive karshi bashkëpunimit ndërkombëtar në parandalimin e pastrimit të parave, financimit të terrorizimit dhe krimeve financiare;
6. Zhvillimi i legjislacionit kombëtar në pajtim me standardet ndërkombëtare dhe sigurimi i zbatimit të tij efikas.

Për trajtimin e këtyre objektivave është hartuar plani i veprimit fillimisht me 51 aktivitete të cilat janë në proces të implementimit. Në mesin e 51 aktiviteteve, aktiviteti 2.1.1 i Planit të veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018, kërkon që të hartohen Raportet e gjendjes, të bazuara në fakte, me fokus në ekonominë joformale dhe krimin financiar në Kosovë, në baza të rregullta 6 mujore, për të mbështetur institucionet relevante jo vetëm në planifikimin strategjik dhe operativ, por po ashtu edhe në ngritjen e vetëdijes në shoqëri nëpërmjet komunikimit.

Raporti vjetor 05/2016 për Parandalimin e Ekonomisë Joformale dhe Krimeve Financiare në Kosovë mbulon aktivitetet e zhvilluara dhe rezultatet e arritura gjatë periudhës kohore 01.01.-31.12.2016.

Metodologjitë

Sekretariati¹ ka hartuar Raportin e gjendjes, 3 mujour, 6 mujour, 1/2014, 2/2014, raportin vjetor 03/2014, 04/2015 dhe raportin vjetor 05/2016 duke përdorur metodat direkte dhe indirekte, duke i kushtuar vëmendje kritereve subjektive dhe objektive. Grupi Punues Qeveritar² është përgjegjës për rishikimin dhe aprovimin e raporteve vjetore të ofruara nga Sekretariati.

Metodat direkte kanë përfshirë intervista dhe takime që kanë pasur për objektiv marrjen e informatave lidhur me kriteret subjektive si nga niveli operativ po ashtu edhe nga ai menaxherial të organizatave që përfaqësojnë sektorët publikë, privatë dhe ata të tretë.

Metodat indirekte kanë përfshirë analizat e raporteve të mëparshme të vlerësimit dhe analizave, statistikave dhe kornizës ligjore. Qëllimi ishte të merren informata lidhur me kriteret objektive.

Në këtë Raport vjetor të gjendjes 05/2016, Sekretariati ka: mbledhur informata, kryer një analizë, përgatitur gjetjet, nxjerrë konkluzione dhe ka paraqitur një sërë rekomandimesh.

Analizat dhe gjetjet

Qeveria e Republikës së Kosovës ka krijuar një mekanizëm për hartimin, rishikimin, miratimin, implementimin dhe mbikëqyrjen e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018.

Strategjia Kombëtare 2014-2018 përfshin një Instrument për monitorim dhe rishikim, si një shtojcë, që kërkon institucionet përgjegjëse që rezultatet e procesit të zbatimit të Strategjisë Kombëtare dhe Planit të Veprimit 2014-2018 duhet të raportohen në baza të rregullta duke përdorur instrumentin “Monitorimi dhe Rishikimi i aktiviteteve” i cili është përfshirë në Raportin Vjetor të Gjendjes nr. 05/2016 si Shtojca 2.

Gjatë implementimit të aktiviteteve, Sekretariati në bashkëpunim me institucionet tjera relevante, ka identifikuar dobësitë të cilat përbëjnë rrezik për implementimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018. Këto dobësi kryesisht janë të ndërlidhura me objektivat strategjike të Planit të Veprimit (2 dhe 4) si në vijim:

- Objektiva 2: Forcimin e parandalimit dhe luftën kundër ekonomisë joformale dhe krimit financiar duke rritur transparencën, përgjegjshmërinë, qeverisjen e mirë dhe partneritetin shoqëror; dhe
- Objektiva 4: Përforsimi i kapaciteteve të institucioneve relevante

¹Sekretariati është themeluar dhe udhëhiqet nga Ministria e Financave duke u bazuar në Strategjinë kombëtare të Republikës së Kosovës për Parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018. Detyrat e tij janë mbështetja e Qeverisë, përmes Grupit punues qeveritar, në hartimin, rishikimin, ndryshimin dhe mbikëqyrjen e Strategjisë kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018.

² Ibid.

Bazuar në Strategjinë Kombëtare dhe Planin e veprimit 2014-2018, gjatë periudhës raportuese, Ministria e Financave, nëpërmjet Sekretariatit, ka vazhduar me grumbullimin e të dhënave për periudhën Janar-Dhjetor 2016 për rezultatet operative të organeve përgjegjëse për zbatimin e ligjit përfshirë edhe gjyqësorin, ku këto të dhëna janë analizuar nga sekretariati kundrejt indikatorëve matës. Pavarësisht progresit të regjistruar mbeten ende sfida të cilat duhet të trajtohen, sfida këto që kanë të bëjnë me procesin e efikasitetit dhe transparencës në kuptimin e përpunimit të të dhënave kualitative. Fazat më sfiduese të procesit janë të dhënat e disponueshme të prokurorisë që ndërlidhet me cilësinë dhe kompletimin e tyre, si dhe përdorimi i aktgjykimeve për sekuestrim të përkohshëm dhe konfiskim. Kjo është si rezultat i informatave jo të plota dhe jo konsistente për performancën e institucioneve. Gjithashtu, vërehet një mos konsistencë e të dhënave në lidhje me sekuestrimin dhe konfiskimin përgjatë fazës administrative dhe asaj ekzekutive.

Konkluzionet dhe rekomandimet

Me qëllim të parandalimit të realizimit të rreziqeve strategjike dhe operative, Sekretariati ka nxjerrë konkluzione dhe rekomandime për Qeverinë. Ato fokusohen në këto fusha:

1. Në përputhje me Shtojcën 1 të aktivitetit 2.4.1 të Planit të veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018, duhet vazhduar së ofruari Sekretariatit informata 6-mujore në lidhje me performancën operative dhe rezultatet e autoriteteve përgjegjëse për parandalimin e ekonomisë joformale dhe të procedurës penale për krimet financiare;
2. Në përputhje me aktivitetin 2.4.11 të Planit të veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018, për bërjen e vlerësimit të nevojave për trajnim të përbashkët, Strategjinë dhe Programin për sektorin publik, privat dhe të tretë në lidhje me parandalimin dhe zbulimin e ekonomisë joformale, dhe krijimin e programit trajnues kualitative nga PK, kërkohet definimi dhe alokimi i buxhetit prej 30,000 EUR për implementimin e Programit të trajnimeve për parandalimin e pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare; aktivitet i cili vazhdon të mbetet i pa-kompletuar që nga periudha e vitit 2014.
3. Të sigurohet që institucionet përgjegjëse administrative, zbatimin e ligjit dhe gjyqësorin për parandalimin e ekonomisë joformale dhe procedurën penale për krimet financiare të përgatisin plane të performancës për vitin financiar 2017 e tutje, duke përfshirë objektiva të qarta në nivel institucional, masat e tyre të implementimit si dhe indikatorët kyç të performancës në lidhje me parandalimin e ekonomisë joformale dhe procedurën penale për krimet financiare. Në këtë kontekst do të vendoset një llogaridhënie më e madhe në përmbushjen e objektivave të institucioneve përkatëse në luftimin dukurive në fjalë.
4. Me qëllim të ngritjes së performancës nga institucionet përgjegjëse të sigurohet që buxheti qeveritar për vitet në vijim të përfshijë objektivat e nivelit kombëtar në lidhje me parandalimin e ekonomisë joformale dhe procedurën penale për krimet financiare për institucionet përgjegjëse administrative, të zbatimit të ligjit dhe gjyqësore.

2. HYRJA

Hartimi i Raportit vjetor të gjendjes nr. 05/2016 është i bazuar në aktivitetin 2.1.1 të Planit të veprimit të Strategjisë Kombëtare të Republikës së Kosovës për parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018. Këto dokumente të politikave janë aprovuar nga Qeveria e Kosovës më 28.01.2014.

Objektivat e Raportit vjetor të gjendjes nr.05/2016 janë si në vijim:

- Mbështetja e institucioneve relevante të sektorit publik, privat dhe të tretë në planifikimin dhe vendim-marrjen strategjike dhe operative;
- Të sigurojë informata në lidhje me fushat e fokusit të vlerësimeve specifike të rrezikut, sondazheve, hulumtimeve dhe studimeve për parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar;
- Rritja e komunikimit dhe ndërjegjësimit në mesin e shoqërisë për parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar;
- Sigurimi i informatave të bazuara në fakte për organizatat ndërkombëtare dhe mediat në lidhje me ekonominë joformale dhe krimet financiare në Kosovë, si dhe mekanizmat parandaluese në dispozicion.

Raporti vjetor i gjendjes, i cili hartohet çdo vit, përmban informata të agreguara të raporteve gjysmë-vjetore në lidhje me statusin e implementimit të Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018. Raporti gjithashtu përmban informacione mbi situatën dhe zhvillimet aktuale sa i përket performancës operative dhe rezultatet në parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar në bazë të objektivave dhe treguesve kyç të performancës të përcaktuar në Shtojcën 1 të Planit të Veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018. Rezultatet e zbatimit të procesit janë të përcaktuara në Instrumentin për Monitorim dhe Rishikim e cila është e përfshirë në Raportin vjetor 05/2016 si Shtojca 1.

Raporti i të gjeturave në parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar në Kosovë është hartuar nga Sekretariati³ i cili është themeluar nga Ministria e Financave, i cili raport është miratuar nga Grupi Punues Qeveritar⁴. Raporti vjetor i gjendjes 05/ 2016 mbulon aktivitetet e zhvilluara dhe rezultatet e arritura gjatë periudhës kohore 1.1.-31.12.2016.

³Sekretariati është themeluar dhe udhëhiqet nga Ministria e Financave duke u bazuar në Strategjinë kombëtare të Republikës së Kosovës për Parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018. Detyrat e tij janë mbështetja e Qeverisë, përmes Grupit punues qeveritar, në hartimin, rishikimin, ndryshimin dhe mbikëqyrjen e Strategjisë kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018.

⁴Grupi punues qeveritar udhëhiqet nga Ministri i Financave dhe anëtarët tjerë në nivel të udhëheqësve janë: MD, MPB, MTI, MPMS, PK, DK, ATK, Kryeprokurori i shtetit, BQK, Gjykata supreme, Agjencia kundër korrupsion dhe NJIF-i.

3. OBJEKTIVI, METODOLOGJIA DHE PËRKUFIZIMET

3.1. *Objektivi*

Qeveria e Republikës së Kosovës miraton Strategjinë Kombëtare dhe Planin e veprimit të Republikës së Kosovës 2014-2018. Qëllimi i Raportit vjetor të gjendjes 05/2016 është që t'i sigurojë Qeverisë, kontribuuesve të tjerë në kuadër të regjimit të parandalimit si dhe shoqërisë si tërësi, informata në lidhje me statusin e implementimit të Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018.

Qëllimi i Raportit vjetor të gjendjes 05/2016 është gjithashtu të sigurojë një analizë të ekonomisë joformale dhe pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve të tjera financiare brenda Kosovës. Nga ana tjetër, i njëjti përfshin informata në lidhje me rezultatet operative të organeve administrative, zbatimit të ligjit dhe gjyqësorit të cilat janë përgjegjëse për masat parandaluese në luftën kundër këtyre dukurive të dëmshme.

Për më tepër, nëpërmjet këtij raporti synohet ofrimi i informatave Qeverisë dhe kontribuuesve të tjerë në identifikimin e trendeve të reja të krimit dhe fenomeneve, si dhe praktikave të mira sa i përket parandalimit të ekonomisë joformale dhe krimit financiar.

3.2. *Metodologjia*

3.2.1. Kontribuuesit

Qeveria e Republikës së Kosovës është përgjegjëse për mbështetjen e Grupit punues qeveritar në miratimin, rishikimin, implementimin dhe mbikëqyrjen e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018. Ata ndihmohen nga Sekretariati, i themeluar nga Ministria e Financave.

Sekretariati do ta hartojë raporte të gjendjes faktike gjashtëmujor për miratim nga Grupi punues qeveritar.

Sekretariati drejtohet nga një përfaqësues i Ministrisë së Financave. Anëtarët e tjerë janë përfaqësues nga:

- Ministria për Integritet Evropian;
- Policia e Kosovës;
- Dogana e Kosovës;
- Administrata Tatimore e Kosovës;
- Njësia për Inteligjencë Financiare e Kosovës;
- Zyra e Kryeministrit të Kosovës;
- Koordinatori Kombëtar për krime ekonomike;
- Ministria e Drejtësisë.

3.2.2. Metodat direkte

3.2.2.1. *Takimet dhe intervistat*

Gjatë vitit 2016 janë organizuar 1 konferencë me sektorin privat dhe të tretë dhe 3 takime përfshirë takimet e karakterit të punëtorisë të Sekretariatit, ku temat e këtyre takimeve kishin të bëjnë me ecurinë e implementimit të Planit të veprimit dhe të arriturat në rezultatet operative në luftimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit, krimeve ekonomike dhe financiare. Gjithashtu, janë diskutuar planet e veprimit për vitin 2017 e tutje dhe përkrahja e mekanizmave ndërkombëtarë në arritjet e qëllimit dhe objektivave të Strategjisë.

3.2.3. Metodat indirekte

Metodat indirekte përfshijnë grumbullimin dhe analizimin e të dhënave në krahasim me raportet e mëparshme të vlerësimit të rrezikut, si dhe statistikave në lidhje me performancën strategjike dhe operative. Gjatë procesit të pranimit të statistikave është vërejtur një mangësi në cilësinë e këtyre statistikave ngase në të shumtën e rasteve nuk janë ofruar të dhënat e kërkuara, dhe apo kanë qenë me mangësi të theksuara në kompletimin e tyre.

3.3. *Përkufizimet*

Ekonomia joformale

Ekonomia joformale përbëhet nga ekonomia gri joformale dhe ekonomia e zezë joformale.

Ekonomia gri joformale

Ekonomia gri joformale përbëhet nga aktivitete që janë produktive dhe të ligjshme, por fshihen qëllimisht nga autoritetet publike për ta shmangur pagesën e taksave dhe/ose kontributeve të sigurimeve shoqërore ose për t'iu përmbajtur rregullave. Të ardhurat nga ekonomia gri joformale duhet të taten. Ky përkufizim është në përputhje me atë të OECD-së.⁵

Ekonomia e zezë joformale

Ekonomia e zezë përbëhet prej të ardhurave nga krimi. Ajo përfshin aktivitetet prodhuese që gjenerojnë të mira dhe shërbime të ndaluara me ligj ose që janë të paligjshme, kur kryhen nga prodhues të paautorizuar. Ky përkufizim është në përputhje me atë të OECD-së.⁶

Pastrimi i parave

⁵Matja e Ekonomisë jo të observuar- Një manual, OECD, 2015.

⁶Ibid.

Pastrimi i parave nënkupton⁷ çdo sjellje me qëllim të maskimit të origjinës së parave apo pasurisë tjetër të fituar nga një vepër dhe përfshin:

1. Konvertimin ose çdo transferim të parave apo pasurisë tjetër që buron nga veprimtaria kriminale;
2. Fshehjen ose maskimin e natyrës së vërtetë, origjinës, vendndodhjes, ofrimit, lëvizjes, pronësisë ose të drejtave në lidhje me para ose pasuri tjetër që rrjedh nga veprimtaria kriminale.

Financimi i terrorizmit

Financimi i terrorizmit nënkupton⁸ ofrimin ose mbledhjen e fondeve, në çfarëdo mënyre, drejtpërdrejt ose tërthorazi, me qëllim që ato të përdoren ose duke e ditur se ato do të përdoren, plotësisht ose pjesërisht, për kryerjen e ndonjë prej veprave penale në kuptimin e nenit 138 të Kodit Penal të Kosovës dhe brenda përcaktimeve të veçanta të parapara në Rekomandimet e FATF.

Krimet financiare

Krimet financiare përfshijnë krimet ekonomike dhe financiare të përcaktuara nga Grupi Punues kombëtar për vlerësimin e rrezikut.⁹

⁷Neni 2 i Ligjit Nr. 03/L-196 për Parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, 2010. (aprovimi i ligjit i ri-draftuar në 2015)

⁸ Po aty.

⁹ Lista e krimeve ekonomike dhe financiare e përcaktuar nga Grupi Punues kombëtar për vlerësimin e rrezikut, 2013.

4. ANALIZA E GJETJEVE NË PARANDALIMIN E EKONOMISË JOFORMALE, PASTRIMIT TË PARAVE, FINANCIMIT TË TERRORIZMIT DHE KRIMEVE EKONOMIKE DHE FINANCIARE

4.1. Zhvillimi i regjimit për luftën kundër ekonomisë jo formale dhe krimit financiar në Kosovë

Masat e Qeverisë për parandalimin e ekonomisë joformale kanë pasur një ndikim pozitiv që ka rezultuar me rritje të vazhdueshme të hyrave totale nga agjencitë përgjegjëse. Nga ana tjetër, NJIF-i, PK dhe organet tjera zbatuese kanë luajtur rol kyç në zbulimin dhe hetimin e krimeve financiare që ka rezultuar me rritjen e numrit të ndjekjeve penale dhe dënimeve. Për më tepër, procedura penale ofron informata të cilat mund të shfrytëzohen gjatë planifikimit dhe zbatimit të masave të parandalimit dhe ndërgjegjësimit duke u përqendruar në ekonominë joformale dhe krimet financiare.

Institucionet përgjegjëse kanë zhvilluar mekanizmat e tyre për parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar. Këto aktivitete përfshijnë ndërmarrjen e masave për arritjen e zhvillimeve të mëtutjeshme në fushat si në vijim:

- Është e rëndësishme të vazhdohet me zhvillimin e mëtutjeshëm të ambientit të të bërit biznes në vend duke rritur bazën tatimore që do të parandalonte ekonominë joformale, dhe do të rriste konkurrueshmërinë e cila do të reflektonte pozitivisht në rritjen e kapitalit investues qoftë nga investitorët vendor dhe të huaj. Gjithashtu, krahas zhvillimeve pozitive në politikën fiskale drejt stimulimit të prodhimit vendor, duhet të ndërmerren veprime që të sigurohet në uljen e vazhdueshme të informalitetit dhe njëkohësisht të rritet vlera e asetëve të konfiskuara të cilat janë përfituar nga krimi. Duhet shtuar aktivitetet e përbashkëta të Administratës Tatimore të Kosovës, DK, PK dhe Inspektoratit të punës me qëllim të parandalimit të punësimeve të pa-deklaruara dhe njëkohësisht shtrirja e fiskalizimit të bizneseve. Gjatë vitit 2016 ATK ka kryer rreth 40 mijë vizita që ka rezultuar me identifikimin e rreth 2,183 punëtorë të pa-regjistruar, gjë që tregon për një tendencë të rritjes së punësimit ilegal. Gjithashtu, duhet cekur përpjekjet e vazhdueshme të agjencive për të rritur mbledhjen e të hyrave.
- Në fushën e parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, Banka Qendrore e Kosovës dhe Njësia e Inteligjencës Financiare e Kosovës kanë zhvilluar funksionet e tyre mbikëqyrëse që ka rezultuar me kryerjen e inspektimeve të përbashkëta në sektorin financiar me qëllim të parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.
- Gjatë vitit 2016 nga BQK janë realizuar gjithsej 11 ekzaminime. Nga këto ekzaminime, 4 ishin plota, kurse 7 të fokusuar. Ekzaminimet kanë përfshirë bankat, institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jo-bankare. Poashtu BQK ka nxjerrë edhe rregulloren e re për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit

4.2. Implementimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018 nga 01.1.-31.12.2016

4.2.1. Krijimi i mekanizmave për implementim dhe mbikëqyrje

Strategjia Kombëtare 2014-2018 identifikon institucionet e obliguara dhe përgjegjësitë e tyre në lidhje me hartimin, rishikimin, miratimin, implementimin dhe mbikëqyrjen e Strategjisë dhe Planit të veprimit. Në të gjithashtu përshkruhen proceset të cilat duhet të aplikohen gjatë kryerjes së këtyre aktiviteteve.

Kontribuuesit e përcaktuar në Strategjinë Kombëtare 2014-2018 janë Qeveria e Republikës së Kosovës, Ministria e Financave, Grupi punues qeveritar, Sekretariati, Grupi punues teknik dhe institucionet e sektorit publik, privat dhe të tretë përgjegjëse për implementimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të Veprimit 2014-2018. Të gjithë këta janë aktivizuar përmes këtyre masave:

- Sekretariati ka vazhduar me organizimin e takimeve dhe punëtorisë për monitorimin e implementimit të PV të Strategjisë dhe ka analizuar të dhënat me qëllim të hartimit të raportit vjetor,
- Raportimi i rezultateve të procesit të zbatimit të Strategjisë Kombëtare dhe Planit të Veprimit 2014-2018 ka vazhduar duke shfrytëzuar Instrumentin e monitorimit dhe rishikimit për Strategjinë Kombëtare të Republikës së Kosovës për parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018, e cila është një aneks i Strategjisë Kombëtare 2014-2018,
- Gjatë vitit 2016, Institucionet përgjegjëse kanë përfunduar tashmë (3) aktivitete, dhe kanë iniciuar rreth (5) aktivitete të përcaktuara në Planin e veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018.

4.2.2. Strategjia Kombëtare dhe Plani i veprimit 2014-2018 dhe statusi i implementimit të tyre

4.2.2.1. Të përgjithshme

Strategjia Kombëtare 2014-2018 përbëhet nga gjithsej gjashtë (6) objektiva strategjike të cilat konsiderohen thelbësore për menaxhimin e rreziqeve që ndërlidhen me ekonominë joformale dhe pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve të tjera financiare. Plani i veprimit i Strategjisë Kombëtare 2014-2018 përfshinë 51 aktivitete, implementimi i të cilave siguron arritjen e objektivave dhe rrjedhimisht edhe menaxhimin e rreziqeve.

Statusi i implementimit të Planit kombëtar dhe Planit të veprimit 2014-2018 është përshkruar më poshtë. Më shumë informacione specifike në lidhje me përmbajtjen e veprimeve të veçanta të përcaktuara në Planin e Veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018 dhe statusin e implementimit të tyre mund të gjenden në Shtojcën 1. Shtojca 1 përbëhet nga instrumenti i Monitorimit dhe Shqyrtues e cila kërkohet të shfrytëzohet në Strategjinë Kombëtare 2014-2018.

4.2.2.2. *Ngritja e vetëdijes mbi ndikimet dhe për parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar*

Statusi i implementimit

Implementimi i objektivit të Strategjisë Kombëtare "Ngritja e vetëdijes për ndikimet dhe parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar" do të bëhet duke zbatuar që të gjitha katër (4) aktivitetet. Bëhet fjalë për veprimet 2.1.1 - 2.1.4 të cilat janë të përfshira në Planin e veprimit. Institucionet përgjegjëse kanë implementuar në tërësi objektivin në fjalë.

4.2.2.3. *Forcimi i parandalimit dhe lufta kundër ekonomisë joformale dhe krimit financiar duke rritur transparencën, përgjegjshmërinë, qeverisjen e mirë dhe partneritetin shoqëror.*

Statusi i implementimit

Implementimi i objektivit të Strategjisë Kombëtare "Forcimi i parandalimit dhe lufta kundër ekonomisë joformale dhe krimit financiar duke rritur transparencën, përgjegjshmërinë, qeverisjen e mirë dhe partneritetin shoqëror" do të bëhet duke zbatuar që të gjitha trembëdhjetë (18) aktivitetet. Bëhet fjalë për veprimet 2.2.1 - 2.2.18 të cilat janë të përfshira në Planin e veprimit. Gjatë vitit 2016, institucionet kanë përfunduar (2.2.5 dhe 2.2.11), ndërsa në proces janë aktivitetet (2.2.6, 2.2.7 dhe 2.2.13). Të pa filluara janë aktivitetet (2.2.8, 2.2.9, 2.2.10, 2.2.12, 2.2.17 dhe 2.2.18).

Rreziqet e identifikuara

Institucionet përgjegjëse nuk i kanë raportuar Sekretariatit për ndonjë rrezik në lidhje me procesin e implementimit.

4.2.2.4. *Promovimi i zbulimit, hetimit, prokurorisë, gjykatave dhe procedurave të zbatimit për pastrimin e parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare*

Statusi i implementimit

Implementimi i objektivit të Strategjisë Kombëtare "Promovimi i zbulimit, hetimit, prokurorisë, gjykatave dhe procedurave të zbatimit për pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve financiare" është realizuar në tërësi gjatë periudhës 2014 dhe 2015.

4.2.2.5. *Forcimi i kapaciteteve të institucioneve përkatëse*

Statusi i implementimit

Implementimi i objektivit të Strategjisë Kombëtare "Forcimi i kapaciteteve të institucioneve përkatëse" do të bëhet duke zbatuar që të gjitha shtatë (7) aktivitetet. Bëhet fjalë për veprimet 2.4.1 - 2.4.7 të cilat janë të përfshira në Planin e veprimit. Gjatë vitit 2016, institucionet përgjegjëse nuk kanë filluar ende zbatimin e 4 aktiviteteve (2.4.2, 2.4.3, 2.4.6. dhe 2.4.7).

Rreziqet e identifikuara

Sekretariati është duke mbledhur informata në baza mujore për rezultatet operative të organeve përgjegjëse administrative, zbatimit të ligjit dhe gjyqësore për parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar. Kjo bazohet në aktivitetin 2.4.1 i cili ka për synim përmirësimin e menaxhimit të performancës së institucioneve përkatëse. Sekretariati kanë vënë re se informatat për rezultatet operative nuk janë të plota dhe konsistente. Kjo sidomos ka të bëjë me fazën e prokurorisë dhe përdorimin e aktgjyqimeve për sekuestrim të përkohshëm dhe konfiskim. Një gjë e tillë përbën rrezik për implementimin e veprimit 2.4.1.

Instituti për Krime Ekonomike i cili është përgjegjës për aktivitetin 2.4.3 ka raportuar tek Sekretariati që statusi i institutit ende nuk është përcaktuar. Kjo përbën një rrezik për implementimin e veprimit 2.4.2. Nga ana tjetër, Instituti për Krime Ekonomike i ka raportuar Sekretariatit se Qeveria nuk i ka alokuar 30 000 euro të kërkuara për zbatimin e Programit të trajnimeve për institucionet e zbatimit të ligjit dhe të institucioneve të tjera të angazhuara në parandalimin e pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare. Këto dy çështje përbëjnë rreziqe për zbatimin e veprimeve 2.4.2 dhe 2.4.3. Megjithatë, pas diskutimeve të shumta me krerët e Policisë së Kosovës është vendosur që aktivitetin 2.4.2. ta ndërmerr Policia e Kosovës që gjithashtu do të ofrojë mbështetjen infrastrukturore dhe me këtë dakordim shuhet edhe roli i Institutit për krime ekonomike. Megjithatë, kushti i Policisë është se duhen fonde prej 30,000 euro vjetore, fonde këto që ende nuk janë alokuar, për realizimin e këtij aktiviteti i cili ndërlidhet me kompensimin e trajnerëve për orët e ligjëratave. Ky veprim është riformuluar dhe reflektuar me rishikimin e planit të veprimit 2015-2018.

4.2.2.6. *Zhvillimi dhe aplikimi i një qasje proaktive ndaj bashkëpunimit ndërkombëtar për parandalimin e pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare.*

Statusi i implementimit

Implementimi i objektivit të Strategjisë Kombëtare "Zhvillimi dhe aplikimi i një qasje pro aktive ndaj bashkëpunimit ndërkombëtar për parandalimin e pastrimit të parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve financiare" do të bëhet duke zbatuar që të katër (4) aktivitetet. Bëhet fjalë për veprimet 2.5.1 - 2.5.4 të cilat janë të përfshira në Planin e veprimit. Institucionet përgjegjëse gjatë vitit 2016 kanë filluar së implementuari aktivitetet (2.5.1 dhe 2.5.2).

Rreziqet e identifikuara

NjIF-K-ja e cila është përgjegjëse për aktivitetin 2.5.2 i ka raportuar Sekretariatit që një aplikim për antarësim në Egmont Group ishte bërë qysh në vitin 2013¹⁰ duke paraqitur kërkesë zyrtare pranë Sekretariatit të këtij institucioni ndërkombëtar. Procesi është iniciuar me mbështetjen e FIU Finlandë, FIU Senegal dhe FIU Slloveni të cilat aprovuan sponsorizimin bazuar në kërkesën e NJIF-K. Fillimisht nga disa FIU janë shfaqur pakënaqësi rreth anëtarësimit të FIU Kosovë në Egmont, pakënaqësi këto më tepër të karakterit politik. Po ashtu, krahas refuzimit të disa anëtarëve të Egmont Group, mungesa e ligjit kombëtar për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, lidhur me raportimin e financimit të dyshuar të terrorizmit përbën një rrezik për procesin e anëtarësimit dhe duhet të korrigjohet.

Në ndërkohë, pas rekomandimeve të ofruara nga vizita në Kosovë nga shtetet sponsorisuese si Finlanda, Senegali dhe Slovenia, për harmonizimin e legjislacionit në lidhje me raportimet e dyshimta për financim të terrorizmit, me qëllim të pjesa ligjore të jetë në harmoni me standardet ndërkombëtare dhe Kosova të vazhdoj rrugën e anëtarësimit në Egmont Group. Pas këtyre rekomandimeve, autoritetet në Kosovë kanë bërë ndryshimet e nevojshme ligjore duke miratuar ligjin e ri për PPP/LFT¹¹ i cili ka hyrë në fuqi me 15.06.2016.

Institucionet përgjegjëse për aktivitetet 2.5.1, 2.5.3 dhe 2.5.4 të Planit të veprimit nuk i kanë raportuar Sekretariatit për ndonjë rrezik shtesë në lidhje me procesin e implementimit.

4.2.2.7. *Zhvillimi i legjislacionit kombëtar në përputhje me standardet ndërkombëtare duke siguruar zbatimin e tij efikas*

Statusi i implementimit

Implementimi i objektivit të Strategjisë Kombëtare "Zhvillimi i legjislacionit kombëtar në përputhje me standardet ndërkombëtare duke siguruar zbatimin e tij efikas" do të bëhet duke zbatuar që të gjitha pesëmbëdhjetë (15) aktivitetet. Bëhet fjalë për veprimet 2.6.1 - 2.6.15 të cilat janë të përfshira në Planin e veprimit. Institucionet përgjegjëse kanë zbatuar aktivitetin 2.6.1 dhe kanë nisur zbatimin e veprimeve (2.6.5 dhe 2.6.6). Procesi i zbatimit i dymbëdhjetë (12) aktiviteteve tjera akoma nuk ka filluar.

Rreziqet e identifikuara

Institucionet përgjegjëse për aktivitetet 2.6.1 – 2.6.15 të Planit të veprimit nuk i kanë raportuar Sekretariatit për ndonjë rrezik në lidhje me procesin e implementimit.

4.2.3. Gjetjet

Sekretariati ka analizuar statusin e implementimit të Strategjisë Kombëtare të Republikës së Kosovës për parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve

¹⁰ 29.08.2013

¹¹ Parandalimin e pastrimit të parave/luftimin e financimit të terrorizmit

financiare 2014-2018. Gjetjet që janë bërë në bazë të informatave të mbledhura nga institucionet përkatëse pasqyrojnë të arriturat gjatë periudhës 01.01-31.12.2016, dhe janë si vijon:

- Institucionet përgjegjëse për zbatimin e Planit të Veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018 gjatë 2016 kanë përfunduar tri(3) aktivitete dhe iniciuar (5) aktivitete prej gjithsej pesëdhjetë e një (51) aktiviteteve;
- Informatat e kërkuara, të mbledhura në baza mujore, për rezultatet operative dhe punën e institucioneve përgjegjëse administrative, zbatimit të ligjit dhe të gjyqësorit për parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimeve financiare nuk janë të plota dhe konsistente. Kjo ka të bëjë sidomos me fazën e prokurorisë dhe përdorimin e aktgjykimeve për sekuestrim të përkohshëm dhe konfiskim. Kjo përbën një rrezik për realizimin e objektivit strategjik "Forcimi i kapaciteteve të institucioneve përkatëse" dhe aktivitetin 2.4.1 të Planit të veprimit;
- Mos-anëtarësimi i NJIF-K në Egmont Group ka ndodhur si rezultat fillimisht i ekzistimit të zbrastërave ligjore në ligjin PPP/PFT është konsideruar të përbëjë një rrezik për realizimin e objektivit strategjik 'Aplikimi i një qasje pro-aktive për bashkëpunim ndërkombëtar për parandalimin e pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare" dhe aktivitetin 2.5.2 të Planit të veprimit;
- Sigurimi i zbatimit efektiv të sanksioneve ndërkombëtare që në shënjestër kanë terrorizmin dhe financimin e terrorizmit, si dhe përhapjen e armëve të shkatërrimit në masë përmes rishikimit të Ligjit për zbatimin e sanksioneve ndërkombëtare, duke siguruar ngrirjen e fondeve dhe të pasurive siç kërkohet me sanksione ndërkombëtare. Ligji për zbatimin e sanksioneve ndërkombëtare nuk përshkruan në detaje të mjaftueshme masat praktike të zbatimit në lidhje me ngrirjen e fondeve dhe aseteve, gjë që përbën rrezik në implementimin e aktivitetit 2.6.4.
- Mangësitë e identifikuara në Kodin e procedurës penale (Neni 90) në lidhje me ndërmarrjen e masave të fshehta dhe teknike me veprat e financimit të terrorizmit dhe pastrimit të parave, si dhe sigurimi i pajtueshmërisë së Kodit Penal me Rekomandimet e TFAF duke ndryshuar sanksionimin e financimit të terrorizmit dhe duke ndryshuar nenin 97 të Kodit Penal në mënyrë që të përshkruhet në mënyrë të qartë përdorimi i plotë i konfiskimit të bazuar në vlerë, përbën rrezik në implementimin e aktivitetit 2.6.5. dhe 2.6.6.
- Të krijohet dhe zbatohet një plan veprimi për matjen dhe përfshirjen e ekonomisë jo të vërejtur si pjesë e llogarive kombëtare në përputhje me OECD, rekomandimet e EUROSTAT në këtë fushë.

4.3. Rezultatet Operative mbi Parandalimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve ekonomike dhe financiare 2013-2016

4.3.1. Objektivat operative të përcaktuara në Planin e veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018

Shtojca 1 e Planit të Veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018 përbëhet prej treguesve kyç të performancës për fazat e ndryshme të procesit operativ të parandalimit të ekonomisë joformale dhe kimit financiar. Treguesit specifikë janë të përcaktuar për proceset e mëposhtme:

- Mbledhja e detyrueshme e detyrimit tatimor të pagueshëm dhe tarifave doganore;
- Procesi i Inteligjencës/zbulimit në lidhje me pastrimin e parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve të tjera financiare;
- Hetimi i pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve të tjera financiare;

- Ndjekja penale sa i përket pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve të tjera financiare;

4.3.2. Parandalimi i ekonomisë joformale

Shuma totale e të hyrave buxhetore bruto në buxhetin e Qeverisë së Republikës së Kosovës është rritur gjatë viteve 2011-2016 nga 1,309.9 në 1,634 miliardë euro. Të hyrat doganore kanë përfaqësuar 64% të shumës totale, të hyrat nga tatimet 22% dhe të hyrat tjera 14%. Ekonomia joformale ndikon në të hyrat. Kjo kryesisht ka të bëjë me mjetet e mbledhura nga Administrata Tatimore, gjë që vërehet një trend rritës në inkasimin e të hyrave.

Tabela 1: Llojet e të hyrave në Buxhetin e Qeverisë së Kosovës 2011-2016 (EUR, miliona)

Lloji i të hyrave buxhetore	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dogana	826,942	844,164	869,125	869,125	950,142	1,049,721
ATK	261,896	284,612	307,133	305,548	334,451	388,089
Të tjera	221,059	190,427	207,726	191,663	207,881	196,197
Totali	1,309,898	1,319,203	1,383,984	1,366,335	1,492,474	1,634,006

Burimi: Ministria e Financave e Republikës së Kosovës

Shuma e përgjithshme e të ardhurave bruto nga tatimet është rritur sistematikisht që nga viti 2011 duke shënuar rritje mesatare prej 5% përgjatë 2011-2016. Ky është një trend inkurajues ku gjatë vitit 2015 dhe 2016 të hyrat buxhetore shënuan rritje mesatare prej 9.4%, duke reflektuar edhe trendet pozitive të rritjes ekonomike. Në anën tjetër duhet të vazhdohet me intensifikimin e aktiviteteve në zgjerimin e bazës tatimore në vazhdimësi me qëllim të reduktimit të hendekut tatimor.

Administrata Tatimore e Kosovës ka raportuar se stoku i borxhit të përgjithshëm tatimor të papaguar në fillim të vitit 2016 ishte në vlerë prej 323,092,453 euro, dhe stoku i borxhit i Doganës së Kosovës përfshirë akcizën në vlerë prej 1,985,545.54 euro. Përpjekjet e vazhdueshme në intensifikimin e aktiviteteve për grumbullimin e tatimeve të pa-paguara do të ketë efekt pozitiv edhe në uljen e nivelit të ekonomisë joformale. Të dhënat tregojnë se vlera e stokut të borxhit në vitin 2016 ka shënuar rënie në krahasim me vitin 2015, si rezultat i procesit të faljes së borxheve dhe njëkohësisht rritjes së aktiveve nga ATK në grumbullimin e borxhit. Të dhënat për stokun e borxhit për periudhën 2013-2016 janë të ilustruara në tabelën në vijim.

Tabela 2: Vlera e stokut të borxhit të tatimeve, taksave doganore dhe akcizës, (2013-2016)

Lloji i borxhit të akumuluar	Shuma e përgjithshme e borxhit të detyrueshëm			
	2013	2014	2015	2016
Tatime	245,000,000 €	275,591,500 €	463,795,298.85 €	323,092,453.23 €
Taksa doganore dhe akcizë	9,134,000.77 €	9,500,000.00 €	2,742,266.51 €	1,985,545.54 €

Burimi: Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, 2016

4.3.3. Procedura penale për pastrim të parave, financim të terrorizmit dhe krimeve ekonomike dhe financiare

4.3.3.1. *Procesi i mbledhjes së informatave (inteligjencës)*

Një nga funksionet kryesore të NJIF-it janë pranimi, kërkimi, grumbullimi dhe analizimi i informatave financiare. Njësia e Inteligjencës financiare ka vazhduar të krijojë raporte të inteligjencës dhe të bëjë shpërndarjen e tyre tek autoritetet kompetente me synimin e parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

Numri i përgjithshëm i raporteve të Aktiviteteve të Dyshimta (RAD) dhe numri i transaksioneve në para të gatshme të pranuar dhe numri i raporteve të inteligjencës të shpërndara nga NJIF-K ndër vite janë të paraqitura në tabelën si më poshtë:

Tabela 3: Rezultatet Operative të NJIF-K 2013-2016

Rezultatet e NJIF-K	2013	2014	2015	2016
RTD e pranuar	174	294	398	484
RTG e pranuar	606,778	553,651	617,430	776,860
Raportet e shpërndara	74	59	94	112
Inspektimet e pajtueshmërisë	-	35	26	17

Burimi: NJIF-K, 2016

Numri i raporteve të pranuar dhe të shpërndara të inteligjencës është rritur 2013-2016 ku në vitin 2016 NJIF-K ka pranuar 484 raporte të transaksioneve të dyshimta (RTD) ose rreth 22% më tepër se vitin paraprak. Po në këtë vit, NJIF-K ka pranuar 776,860 RTG ose rreth 26% më shumë se në vitin 2015. Sipas të dhënave shihet se kemi shtim të raportimit të transaksioneve në para të gatshme. Kjo ngritje ka ndodhë kryesisht tek rritja e numrit të transaksioneve të shumfishta nën limitin e raportimit .

Një zhvillim të rëndësishëm për vitin 2016 përbën rritja e numrit të raporteve të inteligjencës të shpërndara (112) për tek institucionet tjera, duke shënuar progresin më të lartë të raporteve të shpërndara në pesë vitet e fundit. Duke krahasuar me vitin paraprak në të cilin janë shpërndarë gjithsej 94 raporte, viti 2016 ka rezultuar me një ngritje prej rreth 19 % duke tejkaluar njëherit edhe objektivat e përcaktuara në planin e performances së NjIF-K dhe treguesit kyç të performances së Strategjisë Kombëtare 2014-2018, të cilat kanë paracaktuar 80 numrin minimal të raporteve të inteligjencës të shpërndara në autoritetet e mandatuara për vit kalendarik 2016.

4.3.3.2. *Hetimet paraprake dhe procedurat gjyqësore për krimet financiare*

Gjatë periudhës kohore 2010-2016, numri i përgjithshëm i hetimeve të filluara në lidhje me krimet financiare ishte më i lartë në vitin 2013. Nga ana tjetër, numri i dënimeve për krimet financiare ishte më i ulët në vitin 2013. Rezultatet ishin si më poshtë:

Rezultatet në lidhje me numrin e hetimeve të filluara në krimet financiare kanë qenë si në vijim:

Tabela 4: Krimet financiare të evidentuara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Këshilli Gjyqësor i Kosovës 2010-2016

Hetimet e filluara për krimet financiare	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Policia	3 043	2 123	2 774	2 914	2 135	3372	2784	2019	2033
Doganat	90	57	64	69	49	165	104	95	99
ATK	-	-	-	-	-	-	25	56	22
Totali	3 133	2 180	2 838	2 983	2 184	3 537	2 913	2170	2154
Dënimet për krimet financiare	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gjykatat themelore	1 391	1 541	1 298	1 318	1 339	1 296	1 756	3,489	3,666

Burimi: Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës, Administrata Tatimore e Kosovës dhe Këshilli Gjyqësor i Kosovës, 2016

Analiza statistikore tregon se në vitin 2016 krimet më të zakonshme financiare të pranuar gjatë hetimeve të procedurës paraprake¹² ishin:

- Mashtrimet;
- Falsifikimi i valutave;
- Blerja, marrja apo fshehja e mallrave të përfituara përmes kryerjes së një veprë penale; dhe
- Zaptimi joligjor i pasurisë së patundshme.

¹²Krimet financiare të evidentuara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës, Administrata Tatimore e Kosovës dhe Këshilli Gjyqësor i Kosovës, 2010-2016; Sekretariati

Sa i përket procedurave gjyqësore, krimet financiare më të zakonshme për të cilat Gjykatat Themelore kanë dhënë dënime¹³ në vitin 2016 ishin:

- Falsifikimi i valutave;
- Mashtrimet;
- Zaptimi i paligjshëm i pronës së paluajtshme; dhe
- Kontrabandimi i mallrave.

4.3.3.3. Pasuria e sekuestruar dhe konfiskuar

Një parandalim efektiv i krimeve financiare kërkon sekuestrim dhe konfiskim të të ardhurave nga krimi. Agjencia për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar mban statistika në baza vjetore lidhur me numrin e përgjithshëm dhe vlerën e vendimeve për sekuestrim të përkohshëm dhe aktgjykimeve për konfiskim. Agjencia nuk ka informata specifike në lidhje me përdorimin e këtyre masave gjatë procedurave penale për krimet financiare. Megjithatë, vlera e përgjithshme e aseteve, objekt i sekuestrimit të përkohshëm dhe konfiskimit, janë si më poshtë.

Tabela 5: Vlera e fondeve të sekuestruara dhe konfiskuara nën menaxhimin e Agjencisë për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar, 2010-2016

Masat ligjore në lidhje me të ardhurat nga krimi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sekuestrimi i përkohshëm	0 €	41 852,31 €	2 482 903,54 €	1 555 258,43 €	21 256 142,7 €	813,309.40 €	2,994,342.50 €
Konfiskimi	1 720,00 €	26 765,35 €	103 647,57 €	6 700,00 €	26 350.90 €	169,312.70 €	128,090 €

Burimi: Agjencia për Menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar, 2010-2016

Informatat në dispozicion dëshmojnë se vlera e përgjithshme e të ardhurave të sekuestruara është rritur në krahasim me periudhën e vitit 2010 dhe 2011. Megjithatë, në vitin 2016 shihet se vlera e pasurive të sekuestruara është relativisht e ulët në krahasim me vitin 2014, por që është më e lartë në krahasim me vitin 2015. Vlera e aseteve të konfiskuara gjatë vitit 2016 ishte 128,090 mijë euro ndërsa në vitin 2015 ishte 169,312.7 euro. Pavarësisht, rritjes së shënuar, potencialet e rritjes së vlerës së aseteve të konfiskuara duhet të jenë më të larta duke pasur parasysh që niveli i ekonomisë joformale është relativisht i lartë..¹⁴

4.3.4. Gjetjet

Sekretariati ka analizuar rezultatet operative të parandalimit të ekonomisë joformale dhe procedurave penale për krimet financiare gjatë vitit 2014. Gjetjet që janë bërë në bazë të informatave të mbledhura nga institucioni përkatës janë si në vijim:

¹³Krimet financiare të evidentuara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës, Administrata Tatimore e Kosovës dhe Këshilli Gjyqësor i Kosovës, 2010-2016; dhe Sekretariati.

¹⁴Statistikat 2010-2016, Agjencia për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar, 2016

- Gjatë vitit 2011-2016, tarifat doganore kanë përfaqësuar 64% të shumës totale të ardhurave dhe kanë shënuar rritje mesatare vjetore prej rreth 5%;
- Shuma e përgjithshme e të ardhurave tatimore është rritur sistematikisht gjatë 2011-2016 dhe kanë përfaqësuar 22 % të shumës totale të të hyrave buxhetore, duke shënuar rritje mesatare prej rreth 8%;
- Vlera e përgjithshme e borxhit tatimor të vonuar me 01.01.2016 ishte 323,092,453.23 euro dhe borxhi për taksa doganore dhe akcizë ishte 1,985,545.54 euro. Ndërsa vlera e përgjithshme e borxhit të mbledhur gjatë vitit 2016 nga ATK ishte 42,013,017.1 euro;
- Numri i përgjithshëm i raporteve të pranuar dhe raporteve të shpërndara të inteligjencës nga NJIF-K janë rritur në mënyrë të konsiderueshme duke arritur në 484 RTD të pranuar dhe 112 raporte të shpërndara tek autoritetet në vitin 2016;
- Numri vjetor i krimeve financiare të regjistruara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe ATK gjatë vitit 2016 janë regjistruar të jenë 2,154 duke shënuar një rënie prej 38 raste në krahasim me vitin 2015;
- Numri vjetor i dënimeve të Gjykatës Themelore në lidhje me krimet financiare ka mbetur i qëndrueshëm, dhe ka shënuar rritje nga 3,489 (2015) në 3,666 raste në 2016;
- Vlera e përgjithshme e pasurisë së sekuestruar në vitin 2016 ishte 2,994,342.50 euro, përderisa në vitin 2015 vlera e pasurisë së sekuestruar arriti në 816,309.4 euro;
- Vlera e përgjithshme e pasurisë së konfiskuar në vitin 2016 ishte 128,090 euro;

4.4. Rezultatet operative të parandalimit të ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare dhe ekonomike në periudhën ndërmjet janarit dhe marsit 2014.

4.4.1. Objektivat operative të përcaktuara në Plan Veprimin e Strategjisë Kombëtare 2014 - 2018

Një menaxhim i duhur i performancës në lidhje me parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimeve financiare kërkon indikatorë konkret kyç të performancës. Rrjedhimisht, procesi duhet të ndahet në faza të ndryshme për të siguruar identifikimin e duhur të indikatorëve dhe matje të rezultateve.

Plani i Veprimit i Strategjisë Kombëtare 2014-2018 përbëhet nga indikatorë kyç të performancës për faza të ndryshme të procesit operativ lidhur me parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar. Indikatorët specifik përcaktohen për proceset në vijim:

- Mbledhja e detyrueshme e tatimeve dhe taksave doganore të prapambetura;
- Procesi i mbledhjes së informatave për pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimet tjera financiare;
- Hetimi i pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve të tjera financiare;
- Ndjekja në lidhje me pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimet e tjera financiare;
- Procedurat gjyqësore në lidhje me pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimet e tjera financiare.

4.4.2. Parandalimi i ekonomisë joformale

Korniza Afatmesme e Shpenzimeve (KASH) 2017-2019 nëpërmjet Deklaratës së Prioriteteve Afatmesme 2017-2019 rendit dhe përshkruan prioritetet kryesore të Qeverisë për financim për këtë

periudhë. Qeveria e Republikës së Kosovës në programin e saj, të miratuar në janar të vitit 2015, ka paraparë si synim parësor ndërtimin e një qeverisjeje efektive, kompetente dhe të përgjegjshme, drejt një rritje të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse ekonomike dhe fuqizimit të mirëqenies sociale.

Programi i Qeverisë 2015-2018, Strategjia Kombëtare për Zhvillim 2016-2021 dhe Programi për Reforma në Ekonomi 2016, si dhe Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit ndërmjet Kosovës dhe BE-së janë dokumentet kryesore që përcaktojnë orientimin dhe zhvillimin e politikave qeveritare dhe që sigurojnë bazën për përcaktimin e prioritetëve të politikave në Kornizën Afatmesme të Shpenzimeve 2017-2019. Qeveria vazhdon të ketë si objektiv kryesor të strategjisë fiskale forcimin e mëtutjeshëm të pozitës së saj fiskale dhe menaxhimit të përgjegjshëm të financave publike.

Aneksi 1 i Planit të Veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018 nuk përbëhet nga objektivat specifike për mbledhjen e të hyrave. Megjithatë, rezultatet e arritura në këtë drejtim janë një tregues i rëndësishëm kur bëhet matja e efikasitetit të luftës kundër ekonomisë joformale. Poashtu, me vlerësimin e nivelit të ekonomisë joformale janë identifikuar masa shtesë që do të ndikojnë në uljen e hendekut tatimore. Shuma totale e të ardhurave të mbledhura gjatë vitit 2016 dhe 2015 në frekuenca mujore është si vijon:

Tabela 6: Vlera e mbledhur e të hyrave nga tatimet, doganat dhe të hyrave tjera bruto Janar-Dhjetor 2016 dhe 2015, në miliona euro

Lloji i të hyrave buxhetore	Jan-16	Shkurt 2016	Mars 2016	Prill 2016	Maj 2016	Qersh 2016	Korrik 2016	Gusht 2016	Shtat 2016	Tetor 2016	Nentor 2016	Dhjetor 2016	Totali
Të hyrat nga dogana	52.2	74.2	83.5	83.5	92.3	86.4	94.2	114.8	91.1	90.8	85.1	101.5	1,050
Të hyrat nga ATK	43.8	20.8	22.6	45.7	24.0	21.8	43.2	29.9	41.4	44.3	26.5	24.2	388
Të hyrat tjera	15.9	12.7	14.8	20.7	16.1	14.0	23.3	16.4	14.0	22.0	11.9	14.4	196
Totali	112	108	121	150	132	122	161	161	147	157	124	140	1,634
Të hyrat buxhetore	Jan-15	Shkurt 2015	Mars 2015	Prill 2015	Maj 2015	Qersh 2015	Korrik 2015	Gusht 2015	Shtator 2015	Tetor 2015	Nentor 2015	Dhjetor 2015	Totali
Të hyrat nga dogana	47.2	52.1	67.5	74.9	76.1	84.0	95.5	95.5	86.4	90.3	81.0	99.7	950.1
Të hyrat nga ATK	41.1	21.3	22.0	39.7	18.3	20.8	36.5	20.5	27.0	42.4	20.5	24.2	334.5
Të hyrat tjera	12.3	11.2	18.3	29.6	11.9	12.6	20.4	11.6	11.8	25.6	10.4	32.1	207.9
Totali	100.6	84.6	107.8	144.2	106.3	117.5	152.3	127.6	125.2	158.4	111.9	156.0	1,492.5

Burimi: Ministria e Financave, 2016

Shuma totale e të hyrave të mbledhura neto gjatë periudhës Janar-Dhjetor 2016 ishte 1,634.00 euro, që njëherit është një ngritje prej rreth 9.5% apo rreth 141.5 milionë euro më shumë në krahasim me vitin 2015. Të hyrat nga ATK kanë shënuar rritje prej rreth 16% apo rreth 53.6 milion euro më shumë dhe të hyrat nga Dogana shënuan rritje rreth 10.5% apo rreth 99.58 milionë euro më shumë në krahasim me vitin 2015. Masat e ndërmarra nga autoritetet përgjegjëse tatimore kanë dhënë rezultate pozitive dhe kjo ka reflektuar në rritjen e trendit në mbledhjen e të hyrave nga agjencitë përgjegjëse për grumbullimin e të hyrave.

Shtojca 1 e Planit të veprimit 2014-2018, kërkon që rezultatet minimale vjetore të mbledhjes së detyrueshme të tatimit të prapambetur duhet të jenë 90,000,000 euro dhe 4,500,000 euro për taksat e vonuara doganore dhe të akcizës. Rezultatet gjatë periudhës Janar- Dhjetor 2015 kanë qenë si në vijim:

Tabela 7: Vlera e mbledhjes së detyrueshme të tatimeve dhe taksave doganore dhe të akcizës së prapambetur, Janar- Dhjetor 2016

Lloji i borxhit të grumbulluar	2016												
	Janar	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qer.	Korrik	Gusht	Shtator	Tetor	Nentor	Dhjetor	Totali
Tatimet	1,004	1,100	1,502	1,496	1,628	2,116	1,737	2,053	2,629	7,123	9,432	10,194	42,013.1
Taksta doganore	109.4	149.1	570.1	81.2	260.3	157.5	149.2	153.3	211.3	181.0	259.6	90.5	2,372.4
Lloji i borxhit të grumbulluar	2015												
	Janar	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qer.	Korrik	Gusht	Shtator	Tetor	Nentor	Dhjetor	Totali
Tatimet	841	754	1,096	799	1,068	1,719	1,336	1,189	1,411	1,108	1,069	7,208	19,598.2
Taksta doganore	157.4	149.7	108.9	59.3	187.8	164.8	131.3	89.8	297.8	419.3	276.0	198.2	2,240

Burimi: Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, 2016

Rezultatet e Administratës Tatimore të Kosovës dhe Doganës së Kosovës janë inkurajuese por që përpjekjet për grumbullimin e borxheve të vonuara duhet të intensifikohen. Masat e ndërmarra gjatë vitit 2016 nga të dy institucionet nuk kanë prodhuar rezultate të pritshme në bazë të indikatorëve kyç të performancës.

4.4.3. Procedura penale për pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve ekonomike dhe financiare

4.4.3.1. *Procesi i mbledhjes së informatave (inteligjencës)*

NjIF-K është duke mbledhur, analizuar dhe shpërndarë informata financiare. Shtojca 1 e Planit të veprimit 2014-2018 kërkon nga agjencia të marrë dhe shpërndaj një numër të caktuar të raporteve. Ajo është gjithashtu e përbërë nga objektivat në lidhje me numrin dhe vlerën e transaksioneve të pezulluara nga NjIF-K. Rezultatet e njësisë kanë qenë:

Tabela 8: Rezultatet operative të NjIFK, Janar-Dhjetor 2016

Rezultatet e NJIF-K	Janar	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtator	Tetor	Nëntor	Dhjetor	Totali
RTD e pranuar	22	22	66	37	20	33	32	39	42	41	54	44	452
RTG e pranuar	55,953	51,292	68,070	64,960	67,062	69,508	64,231	84,630	62,551	62,476	65,782	60,345	776,860
Raportet e pranuar për financim të terrorizmit	1	1	5	3	0	2	5	0	4	1	8	2	32
Raportet e shpërndara të intelegjencës tek autoritetet e mandatuara	5	12	5	16	8	12	6	6	6	13	12	11	112
Transaksionet e pezulluara	-	-	84	1	-	-	-	-	-	-	-	-	85
Vlera e transaksioneve të pezulluara	-	-	466,146	570,000	-	-	-	-	-	-	-	-	1,036,146

Burimi: NjIFK, 2016

Rezultatet për vitin 2016 tregojnë se NjIF-K ka përbushur dhe tejkaluar indikatorët kyç të performancës të përcaktuara në Aneksin 1 të planit të veprimit. Gjatë vitit 2016, NJIF-K ka arritur që të pranojë 452 raporte të transaksioneve të dyshimta për pastrim të parave, ndërsa 32 kanë qenë raporte të transaksioneve të dyshimta për financim të terrorizmit dhe 112 raporte bazuar në RTD janë shpërndarë tek autoritetet kompetente për hetime të mëtutjeshme. Numri i transaksioneve monetare të pezulluara ishte 85 dhe vlera totale monetare e këtyre transaksioneve ishte 1,036,146 euro, ndërsa numri i raporteve të pranuar për transaksionet në para të gatshme ishte 776,860.

Duhet theksuar që pavarësisht vështirësive në aspektin e numrit të stafit dhe mbështetjeve logjistike (hapësirat e punës), dhe poashtu mos pranimit i saj në Egmont Group, NJIF-K ka arritur që të tregojë një performancë jashtëzakonisht të mirë përgjatë vitit 2015 e cila është reflektuar edhe në të arriturat e ilustruara në tabelën më lartë.

4.4.3.2. *Hetimet paraprake për krimet financiare dhe sekuestrimet e përkohshme*

Shtojca 1 e Planit të Veprimit 2014-2018¹⁵ përcakton objektivat e hetimeve paraprake të krimeve financiare. Ato përfshijnë indikatorët kyç të performancës për Policinë e Kosovës, Doganën e Kosovës dhe Administratën Tatimore të Kosovës në lidhje me numrin minimal të hetimeve të filluara, ku vlera e parashikuar e të ardhurave nga krimi është 5,000 euro ose më tepër, vlera neto e pronës e cila është objekt i masave të përkohshme të sekuestrimit, numri minimal i hetimeve të krimeve financiare (vlera e produkteve të krimit 5,000 euro ose më shumë), të cilat janë të përfunduara dhe të proceduara për shqyrtimin e akuzave si dhe koha mesatare për hetimin e krimeve financiare.

Rezultatet në lidhje me numrin e hetimeve të filluara në krimet financiare kanë qenë si në vijim:

¹⁵Strategjia kombëtare e Republikës së Kosovës për parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018.

Tabela 9: Krimet financiare të evidentuara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, Janar-Dhjetor 2016

Hetimet e filluara te krimeve financiare	2016											
	Jan	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtator	Tetor	Nentor	Dhjetor
Policia	132	151	199	179	189	178	158	174	174	176	167	156
Dogana	4	31	10	7	12	8	4	1	7	5	6	4
Administrata	1	0	0	0	2	0	4	3	6	1	1	4
Gjithesej	137	182	209	186	203	186	166	178	187	182	174	164
Hetimet e filluara te krimeve financiare	2015											
	Jan	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtator	Tetor	Nentor	Dhjetor
Policia	151	166	168	168	166	149	181	129	166	218	182	175
Dogana	3	9	12	13	9	20	5	3	4	6	5	6
Administrata	1	0	7	4	3	0	18	5	3	4	1	10
Gjithesej	155	175	187	185	178	169	204	137	173	228	188	191

Burimi: Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, 2016

Analiza statistikore tregon se nuk ka ndryshime substanciale në lidhje me numrin e përgjithshëm dhe llojet më të zakonshme të krimeve financiare të evidentuara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës në periudhën janar-dhjetor 2016 në krahasim me vitin 2015. Krimet tipike financiare të pranuar gjatë hetimit paraprak¹⁶ ishin:

- Falsifikimi i valutave;
- Mashtrimet;
- Zaptimi i paligjshëm i pronës së paluajtshme; dhe
- Kontrabandimi i mallrave.

Mund të konkludohet se autoritetet e zbatimit të ligjit kanë filluar të përqendrohen në veprat më serioze gjatë zbulimit të krimeve financiare.

Informatat në dispozicion në lidhje me numrin e krimeve financiare të proceduara për shqyrtimin e akuzave janë përcaktuar në tabelën më poshtë:

¹⁶Krimet financiare të evidentuara nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, 2014; dhe Sekretariati.

Tabela 10: Krimet financiare të proceduara për ngritje të padive nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore, Janar-Dhjetor 2015, dhe Janar-Dhjetor 2016

Hetimet e përmbyllura për krimet financiare të proceduara për ngritje të padive	2016												Totali
	Jan	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtator	Tetor	Nentor	Dhjetor	
Policia	57	62	84	71	69	117	45	71	48	75	75	95	869
Dogana	3	2	2	3	4	11	6	11	6	12	8	12	80
Administrata Tatimore	1	0	2	7	1	0	0	0	1	0	1	1	14
Gjithsej	61	64	88	81	74	128	51	82	55	87	84	108	963
Hetimet e përmbyllura për krimet financiare të proceduara për ngritje të padive	2015												Totali
	Jan	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtator	Tetor	Nentor	Dhjetor	
Policia	44	71	60	55	56	82	92	84	105	100	78	66	893
Dogana	1	1	10	7	9	4	2	10	1	2	9	7	63
Administrata Tatimore	0	0	3	0	1	2	0	2	1	0	2	0	11
Gjithsej	45	72	73	62	66	88	94	96	107	102	89	73	967

Burimi: Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, 2016

Gjurmimi i pasurive është një pjesë thelbësore e procedurës penale lidhur me krimet financiare. Rrjedhimisht, Plani i veprimit 2014-2018¹⁷ përcakton objektivat për fazën e hetimit paraprak në lidhje me masat e përkohshme të sekuestrimit. Rezultatet për vitin 2016 dhe 2015 janë si më poshtë:

Tabela 11: Vlera neto e pasurisë së sekuestruar në hetim të Policisë së Kosovës, Doganës së Kosovës dhe Administratës Tatimore, janar-dhjetor 2016 dhe janar-dhjetor 2015.

Vlera neto e pasurisë së sekuestruar	2016												Total
	Jan	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtat	Tetor	Nentor	Dhjetor	
Policia	12,800	143,000	41,668	-	96,500	180,962	817,000	721,930	1,145,028	5,391,255	8,095,695	317,199	16,963,036
Dogana	20,160	18,703	26,404	171,054	-	75,958	75,762	149,759	61,932.1	38,257	37,572	-	675,560
Administrata Tatimore e Kosoves	131,880	-	6,160	130,147	283,891	128,699	23,926	442,156	-	-	64,567	13,399	1,224,825
Gjithsej	164,840	161,703	74,232	301,200	380,391	385,619	916,688	1,313,845	1,206,960	5,429,511	8,197,834	330,598	18,863,421
Vlera neto e pasurisë së sekuestruar përkohësisht	2015												Total
	Jan	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtat	Tetor	Nentor	Dhjetor	
Policia	25,960	205,326	97,383	772,076	50,704	2,585,247	1,296,867	1,390,523	1,099,644	5,700	397,120	253,011	8,179,561
Dogana	261	14,130	5,380	23,774	349,811	91,432	31,389	22,389	-	15,145	16,178	-	569,888
Administrata Tatimore e Kosoves	-	-	-	-	13,779.7	-	-	-	-	-	-	-	13,780
Gjithsej	26,221	219,456	102,763	795,850	414,295	2,676,679	1,328,255	1,412,912	1,099,644	20,845	413,298	253,011	8,763,229

Burimi: Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, 2016

Në vitin 2016, shumën e përgjithshme të pasurisë së sekuestruar përkohësisht dhe konfiskuar sipas Agjencisë për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar ishte 3,122,432.50 euro ndërsa në vitin 2015 vlera e asetëve të sekuestruara dhe konfiskuara ishte 982,622.1 euro.

¹⁷Strategjia kombëtare e Republikës së Kosovës për parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018.

4.4.3.3. Marrja në konsideratë e aktakuzave për krime financiare dhe sekuestrime të përkohshme

Objektivat për fazën e prokurorisë sa i përket krimeve financiare janë identifikuar në Shtojcën 1 të Planit të veprimit 2014-2018. Ato përfshijnë indikatorët kyç të performancës për prokurorët e shtetit në lidhje me numrin minimal të aktakuzave (vlera e të ardhurave nga krimi është 5,000 euro ose më shumë për krim), koha mesatare e përdorur për shqyrtimin e aktakuzave për krimin financiar, vlera minimale neto e pasurisë e cila është objekt i masave të përkohshme të sekuestrimit dhe vlera minimale totale e kërkesave për konfiskim të përfshira në aktakuzë.

Nuk ka në dispozicion informata të plota dhe të besueshme për rezultatet operative të prokurorëve të shtetit. Statistikat të cilat i janë dorëzuar Ministrisë së Financave dhe Koordinatorit kombëtar për krime ekonomike lidhur me objektivat e fazës së prokurorisë në Shtojcën 1 të Plan Veprimit 2014-2018 nuk janë në përputhje, si dhe në disa raste është evidentuar që nuk ekzistojnë statistikat fare.

4.4.3.4 Dënimet për krime financiare dhe aktgjykimet për konfiskim

Shtojca 1 e Planit të veprimit 2014-2018¹⁸ përcakton objektivat për procedurat gjyqësore në lidhje me krimet financiare. Ato përfshijnë indikatorët kyç të performancës për Gjykatat themelore në lidhje me numrin e përgjithshëm minimal të vendimeve në lidhje me krimet financiare në të cilat vlera e parashikuar e të ardhurave nga krimi është 5,000 euro ose më shumë, koha mesatare e përdorur për procedurën gjyqësore për vit kalendarik përkritazi me krimet financiare dhe vlera e përgjithshme minimale totale e vendimeve të shqiptuara për konfiskim.

Sekretariati i udhëhequr nga Ministria e Financave ka siguruar informatat lidhur me numrin e përgjithshëm të dënimeve që kanë të bëjnë me krimet financiare, dhe rezultatet për vitin 2016 janë si më poshtë:

Tabela 12: Dënimet për krime financiare të shqiptuara nga Gjykatat Themelore, Janar- Dhjetor 2016

Dënimet për krime financiare	2014	2015	2016
Gjykatat Themelore	1 756	3 489	3 666

Burimi: Këshilli Gjyqësor i Kosovës, 2016

Në vitin 2014, numri i përgjithshëm i dënimeve për krime financiare ishte 1,756, ndërsa në vitin 2015 kjo shifër arriti në 3,489 raste dhe në vitin 2016 në 3,666. Mund të konkludohet se produktiviteti i Gjykatave themelore ka vazhduar të rritet edhe në vitin 2016. Krimet më të zakonshme financiare të pranuar gjatë procedurave gjyqësore¹⁹ ishin:

- Abuzimi me pozitë zyrtare;
- Kontrabandimi i mallrave;

¹⁸Strategjia kombëtare e Republikës së Kosovës për parandalimin dhe luftimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018.

¹⁹Statistikat vjetore, Këshilli Gjyqësor i Kosovës, 2016.

- Kundërvajtje tatimore;
- Zaptimi i paligjshëm i pronës së patundshme; dhe
- Ryshfeti.

Për parandalimin e krimeve financiare është thelbësore që të konfiskohen të ardhurat që rezultojnë nga krimi financiar. Megjithatë, informatat në lidhje me përdorimin e kësaj mase ligjore nuk janë në dispozicion siç edhe mund të shihet më poshtë.

Tabela 13: Vlera totale e vendimeve për konfiskim nga Gjykatat Themelore, janar- dhjetor 2016

Vlera e vendimeve për konfiskim	2014	2015	2016
Gjykatat themelore	N/A	N/A	N/A

Burimi: Këshilli Gjyqësor i Kosovës, 2016

Aktualisht, funksionimi i mekanizmit për konfiskime është e vështirë të vlerësohet, ku burimet e vetme për statistikë përkatëse janë autoritetet e zbatimit të ligjit, prokurorët dhe Agjencia për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar. Do të ishte e rëndësishme për Qeverinë dhe autoritetet operative të marrin informata në lidhje me vlerën totale të vendimeve për konfiskim. Kjo do t'i ndihmojë ata në vlerësimin e efikasitetit të zinxhirit të procesit në tërësi duke filluar nga gjurmimi i pasurisë e deri te ekzekutimi i vendimeve për konfiskim.

4.4.3.4. Menaxhimi i pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar

Agjencia për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar mban statistika lidhur me vlerën neto të pasurisë së sekuestruar dhe të konfiskuar përkohësisht. Rezultatet kanë qenë si në vijim:

Tabela 14: Vlera e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar nën menaxhimin e Agjencisë për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar, janar-dhjetor 2016 dhe janar-dhjetor 2015

Masat ligjore të ndërmara kundër të ardhurave nga krimi	2016												Totali
	Jan	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtat	Tetor	Nent	Dhjet	
Sekuestrimi	42,749	22,139	11,304	55,132	2,564,759	118,488	85,626	4,736	5,505	38,421	31,438	14,046	2,994,342.5
Konfiskimi	73	0	604	74,266	10,693	0	11,105	575	0	20,582	4,083	6,110	128,090.0
Masat ligjore të ndërmara kundër të ardhurave nga krimi	2015												Totali
	Jan	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtat	Tetor	Nent	Dhjet	
Sekuestrimi	840	144,934	31,906	4,841	554	201,359	23,576	11,050	2,960	26,200	36,636	328,455	813,309.4
Konfiskimi	0	46,809	21,420	4,708	20,981	6,930	921	8,481	20	26,867	21,196	10,981	169,312.7

Burimi: Agjencia për Menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar, 2016

Sipas Agjencisë për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar, shuma e përgjithshme e pasurisë së sekuestruar përkohësisht në vitin 2016 kap vlerën prej 2,994,342 euro dhe vlera e të ardhurave të

konfiskuara të krimit ishte 128 090 euro, duke shënuar rënie në vlerë të konfiskimit në krahasim me vitin 2015. Në anën tjetër, vlera e asetëve të sekuestruara në vitin 2016 ishte relativisht e lartë në krahasim me vitin 2015. (shih tabelën 14).

Mund të konstatohet gjithashtu, se statistikat e Agjencisë për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar për vitin 2016 në lidhje me vlerën e pasurisë së sekuestruar përkohësisht nuk janë në përputhje me informatat e ofruara nga autoritetet e zbatimit të ligjit dhe prokurorët. Arsyet për dallime në këto statistika duhet të vlerësohen dhe aplikimi i ligjit nga autoritetet e zbatimit të ligjit dhe ato gjyqësore duhet të rritet për të siguruar një menaxhim efektiv të pasurisë së sekuestruar në përputhje me legjislacionin në fuqi.

4.4.4. Gjetjet

Sekretariati ka analizuar rezultatet operative në parandalimin e ekonomisë joformale dhe procedurat penale për krimet financiare gjatë periudhës janar-dhjetor 2016. Në vijim janë paraqitur gjetjet e hasura në bazë të informatave të mbledhura nga institucionet përkatëse:

- Shuma e të hyrave të mbledhura është 1,634,006 miliardë euro duke shënuar një rritje prej 9% në të ardhurat e përgjithshme të grumbulluara përgjatë vitit 2016 në krahasim me vitin 2015;
- Shuma totale e mbledhjes së detyrueshme të tatimeve dhe taksave doganore të vonuara ka qenë 44,385.5 milion euro;
- NjIF-K ka pranuar 776,860 raporte për transaksione në para të gatshme (RTG) dhe 484 raporte për transaksione të dyshimta (RTD). Njësia ka shpërndarë gjithsej 112 raporte të inteligjencës së autoriteteve të mandatuara që nënkupton se numri total ka arritur objektivat e caktuara në indikatorët kyç të performancës.
- Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës kanë evidentuar gjithsej 2,132 krime financiare duke shënuar rënie në krahasim me vitin 2015.
- Krimet më të zakonshme financiare të evidentuara nga autoritetet e zbatimit të ligjit kanë pas të bëjnë me falsifikime të valutave, mashtrime, zaptime të paligjshme të pasurisë së patundshme dhe kontrabandë të mallrave.
- Vlera totale e pasurisë së sekuestruar përkohësisht nga Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës ka qenë 18,863,421 Euro.
- Një informacion i plotë dhe i besueshëm për rezultatet operative për sa i përket objektivave për fazën e prokurorisë të përcaktuar në Aneksin 1 të Planit të Veprimit 2014-2018 nuk është në dispozicion.
- Numri i përgjithshëm i dënimeve të shqiptuara nga Gjykatat themelore për krime financiare në vitin 2016 ishte 3,666 duke shënuar rritje për 5% në krahasim me vitin 2015.
- Krimet më të zakonshme financiare të përcaktuara në dënimet e shqiptuara nga Gjykatat themelore kanë qenë shpërdorimi i pozitës zyrtare, kontrabanda e mallrave, kundërvajtjet tatimore, zaptimi i paligjshëm i pasurisë së patundshme dhe ryshfeti;
- Vlera totale e vendimeve të Gjykatave themelore për konfiskim nuk është në dispozicion.
- Vlera totale e pasurisë së sekuestruar përkohësisht, e që gjendet nën menaxhimin e Agjencisë për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar për vitin 2016 arriti në vlerë prej 2,994,342.50 euro.
- Vlera totale e pasurisë së konfiskuara përkohësisht, e që gjendet nën menaxhimin e Agjencisë për menaxhimin e pasurisë së sekuestruar dhe konfiskuar, ka qenë 128,090 euro;

5. KONKLuzionet dhe Rekomandimet në Lidhje me Parandalimin e Ekonomisë Joformale, Pastrimit të Parave, Financimit të Terrorizmit si dhe Krimeve Ekonomike dhe Financiare

5.1. Implementimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018

5.1.1. Konkluzionet dhe rekomandimet

Qeveria e Republikës së Kosovës dhe institucionet përgjegjëse të sektorit publik, privat dhe të tretë kanë filluar implementimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018. Aktivitetet janë kryesisht në përputhje me kërkesat dhe afatet e përcaktuara në këto dokumente të politikave. Megjithatë, janë tri (3) rreziqe të cilat mund të menaxhohen bazuar në masat e nivelit kombëtar. Ato janë të lidhura me zbatimin e objektivit strategjik "Forcimi i kapaciteteve të institucioneve përkatëse".

Qeveria e Republikës së Kosovës duhet të rrit implementimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018, efikasitetin dhe transparencën e parandalimit të ekonomisë joformale dhe krimeve financiare dhe të ndërgjegjësimit, aftësitë dhe kapacitetet e institucioneve të sektorit publik, privat dhe të tretë në lidhje me luftën kundër këtyre dukurive të dëmshme. Prandaj rekomandohet që Qeveria të siguroj që:

1. Autoritetet përgjegjëse dhe të përcaktuara të vazhdojnë të ofrojnë informacionet e kërkuara tek Sekretariatit, në baza 3 mujore, në lidhje me punën e tyre operative dhe rezultatet e përcaktuara në Shtojcën 1 të aktivitetit 2.4.1 të Planit të veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018. Kjo masë është e nevojshme për ta rritur efikasitetin dhe transparencën e parandalimit të ekonomisë joformale dhe krimit financiar dhe për të siguruar zbatimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018;
2. Alokimi i buxhetit për Policinë e Kosovës për implementimin e aktivitetit (2.4.3) për të mundësuar krijimin, implementimin dhe vlerësimin e programit trajnues nga Policia e Kosovës në bashkëpunim me NJIF-K dhe institucionet tjera të angazhuara në parandalimin e pastrimit të parave, financim të terrorizmit dhe krimeve financiare. Kjo masë është e nevojshme për të rritur ndërgjegjësimin, aftësitë dhe kapacitetet e institucioneve të sektorit publik, privat dhe të tretë në lidhje me parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar dhe për të siguruar zbatimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të veprimit 2014-2018.
3. Përmirësimi i vazhdueshëm i të dhënave nga agjencitë raportuese në veçanti ato të prokurorisë dhe gjykatave me qëllim të harmonizimit të dhënave të raportuara gjatë fazës administrative e deri tek ekzekutimi i vendimeve gjyqësore. Vërehet një dallim i theksuar në të dhënat e ofruara nga DK, ATK, PK në lidhje me masat e ndërmarra për sekuestrim dhe konfiskim dhe të dhënat e raportuara nga Agjencia për menaxhimin e aseteve të sekuestruara dhe konfiskuara.

5.2. Performanca operative

5.2.1. Konkluzionet dhe rekomandimet

Shtojca 1 i aktivitetit 2.4.1 të Planit të veprimit të Strategjisë Kombëtare 2014-2018 përcakton objektivat dhe indikatorët kyç të performancës për institucionet përgjegjëse administrative, të zbatimit të ligjit dhe gjyqësorit për parandalimin e ekonomisë joformale dhe krimit financiar. Procesi i zbatimit të këtyre masave ka nisur dhe rezultatet e para janë premtuese. Megjithatë, ka disa faza të caktuara të cënueshme në zinxhirin e procesit për shkak të informatave jo të plota dhe jo konsistente mbi performancën. Kjo posaçërisht ka të bëjë me ndjekjen penale dhe përdorimin e aktgjykimeve për sekuestrim të përkohshëm dhe konfiskim. Rrjedhimisht, mekanizmat e menaxhimit të performancës së institucioneve relevante duhet të zhvillohen dhe gjenerimi dhe shpërndarja e informatave të nevojshme për vlerësimin e performancës së tyre duhet të sigurohet dhe rregullohet për ta rritur efikasitetin dhe transparencën e proceseve.

Rekomandohet që Qeveria e Republikës së Kosovës të rrisë efektivitetin dhe transparencën e parandalimit të ekonomisë joformale dhe krimit financiar duke siguruar që:

1. Buxheti i Qeverisë për vitin financiar 2017 e tutje të përfshijë objektivat e nivelit kombëtar në lidhje me parandalimin e ekonomisë joformale dhe procedurat penale për krimet financiare për institucionet përgjegjëse administrative, të zbatimit të ligjit dhe gjyqësore; dhe
2. Institucionet përgjegjëse administrative, të zbatimit të ligjit dhe gjyqësore për parandalimin e ekonomisë joformale dhe për procedurën penale për krimet financiare të përgatisin plane të performancës për vitin financiar 2017 dhe tutje. Këto plane duhet të përfshijnë objektiva të sakta në nivel institucional me aktivitete të qarta të implementuara, masat për implementimin e tyre si dhe indikatorët kyç të performancës në lidhje me parandalimin e ekonomisë joformale, pastrimin e parave, financimin e terrorizmit dhe krimeve financiare.
3. Objektivat e planeve të performancës në nivel institucional duhet të derivojnë nga objektivat e buxhetit të Qeverisë për një buxhet të qëndrueshëm i cili duhet të reflektojë, krahas aktivitetit ekonomik, zgjerimin e vazhdueshëm të bazës tatimore dhe konfiskimin e aseteve të përfituara në mënyrë të jashtëligjshme, dhe kjo praktikë duhet të fillojë në të njëjtën kohë me buxhetin qeveritar për vitin financiar 2017 e tutje.